

**ՈԱԴԻՈՆՈԿԼԻԴՆԵՐԻ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱԼԱՆԽՈՒՆԻ ԴԵՂԱՀՈՒՄՔՈՒՄ
ՀԻԴՐՈՊՈՆԻԿ ԵՎ ՀՈՂԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒՄ**

ՀՀ ԳԱԱ Գ.Ս. Ղալաջյանի անվան հիդրոպոնիկայի պրոբլեմների ինստիտուտ

Ավանդական և ոչ ավանդական բժշկության մեջ առավել պահանջարկ ունեցող բազմամյա բուսատեսակներից է մերձարևադարձային ծագում ունեցող կալամխոն: Նրա 200 տեսակներից մեկի՝ փետրածև կալամխոնի (*Kalanchoe pinnata* (Lam) Pers.) վերգետնյա զանգվածից պատրաստված «կալամխոնի հյութ»-ը արտաքին օգտագործման դեղամիջոց է և մեծ կիրառում է գտել բժշկության մեջ: Բույսը, լինելով ջերմասեր և ոչ ցրտադիմացկուն, մեր մշակած կենսատեսխնուլոգիայի ներդրման արդյունքում, աճեցվում է որպես միամյա: Բացօթյա հիդրոպոնիկայի և հողային պայմաններում դեղահումքի արտադրության համար որպես տնկանյութ օգտագործվել են՝ *in vitro* մշակույթում աճեցված ծագուկները և միկրոբուսակները, ինչպես նաև ավանդական եղանակով ստացված կտրոնները: Դեղահումքի որակի վերահսկման նպատակով հիդրոպոնիկայի և հողային մշակույթի պայմաններում աճեցված կալամխոնի դեղահումքում ուսումնասիրվել են արհեստական (^{90}Sr , ^{137}Cs) և բնական (U) ռադիոնուկլիդների (ՌՆ) կուտակման առանձնահատկությունները: Պարզվել է, որ արհեստական ՌՆ-ի պարունակությամբ հիդրոպոնիկ (78,5Բք/կգ) և հողային (77,0Բք/կգ) պայմաններում աճեցված մշակաբույսերից ստացված բուսահումքը էապես չի տարբերվում, մինչդեռ Ս-ի պարունակությամբ հիդրոպոնիկ մշակաբույսերը (0,9-1,3)·10⁻⁶% զիջել են հողայիններին (1,4-1,8) ·10⁻⁶%): Ըստ երևույթին, դա պետք է բացատրել լցանյութերի համեմատ, հողում Ս-ի գերազանցող պարունակությամբ: Հրաբխային սև խարամ լցանյութի դեպքում մշակաբույսերը բնական (1,1-1,4 անգամ) և արհեստական (1,5-1,6 անգամ) ՌՆ-ի պարունակությամբ զիջել են գլաբար տեսակին: Այսպես՝ խարամ լցանյութում միկրոկտրոնի, ծագուկի և կտրոնի դեպքում ^{90}Sr -ի և ^{137}Cs -ի գումարային պարունակությունը կազմել է, համապատասխանաբար, 69,8; 79,9; 69,0, իսկ գլաբարի դեպքում՝ 82,8; 84,9; 85,0 Բք/կգ: Այսպիսով, կալամխոնի հիդրոպոնիկ մշակույթում ռադիոնուկլիդական տեսակետից ակնհայտ է խարամ լցանյութի տարբերակի առավելությունը գլաբարի համեմատ: Պարզվել է նաև, որ տարբեր տնկանյութերից ստացված դեղահումքը հաղիոքիմիական հատկություններով չի տարբերվում, իսկ վերահսկվող ^{90}Sr -ի և ^{137}Cs -ի պարունակությունը չի գերազանցում սահմանաթույլատրելի խտությունները (ՍԽԹ ^{90}Sr -100, ^{137}Cs -400Բք/կգ):

Այսպիսով, կալամխոնի դեղահումքի արտադրության հիդրոպոնիկական եղանակը ռադիոնուկլիդապես առավել նախընտրելի է, քան հողայինը՝ հրաբխային սև խարամ լցանյութի օգտագործմամբ:

Sargsyan E.D., Ghalachyan L.M., Vardanyan A.P.

CONTENT OF RADIONUCLIDES IN MEDICINAL RAW MATERIAL OF KALANCHOE UNDER HYDROPONICS AND SOIL CONDITIONS

G.S. Davtyan Institute of Hydroponics Problems NAS RA

Summary

Hydroponics method of production of *Kalanchoe pinnata* (Lam) Pers. medicinal raw material radioactively is more convenient rather than soil conditions. From the radio-ecological point of view the use of volcanic slag substrate is preferable in *Kalanchoe* soilless culture.